

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

srdečně Vás všechny vítám u příležitosti Slavnosti týdne humanitních věd. Není to ani měsíc, co se část fakulty také shromáždila. Bylo to na stejné místě, kde jsme si před chvílí připomněli osobnost prof. Milana Jelínka, tedy na dvorečku areálu zde na Arne Nováka. A i tehdy šlo o humanitní vědy. Někteří z nás se rozhodli připojit ke stávce, kterou vyhlásil Vysokoškolský odborový svaz. Účelem bylo „prosazení požadavku na navýšení částky určené na financování vysokého školství v ČR, včetně mezd zaměstnanců vysokých škol v rámci rozpočtu MŠMT.“¹ Byla to tedy situace na hony vzdálená slavnostní náladě. Situace, kypící frustrací, rozhořčením a současně odhodláním. Ti kdo na dvoreček v onom dni zavítali, se rozhodli hlasitě vyjádřit své: „A dost“. Stejný vzkaz vyslali i kolegové, kteří se vydali podpořit stávkující v Praze.

Není snad nikdo, kdo by v den stávky či v době jí předcházející pochyboval, že české vysoké školství jako celek je podfinancované. Notorické jsou zprávy o tom, že podíl vysokých škol v kapitole financí MŠMT postupně klesl z 18 % v roce 2010 na 12 % v roce 2021. Rovněž podíl výdajů na vysoké školství vzhledem k HDP ve srovnání s dalšími státy sdruženými v OECD je v České republice výrazně nižší. Je dobře, že tento fakt se neustále připomíná. Je ale také zřejmé, že představitelé ministerstva jsou si toho vědomi a snaží se hledat řešení. To vyplývá i ze zpráv o vývoji rozpočtových jednání. Státní rozpočet má po prvním čtení ve sněmovně, nezmění se už tedy výše schodku. A zdá se, že vysoké školy by měly mírně narůst jak v příspěvku na vzdělávací činnost, tak o něco více ve vědě. Samozřejmě je otázka, jak se budou prostředky dělit dále, ale snaha pomoci je patrná. Za současné situace, kdy naše ekonomika je na tom možná nejhůř z Evropy, protože jsme se zatím nedostali do stavu před covidem, musíme být jistě rádi i za tyto zprávy. Obzvláště pak jsou-li věda a školství spolu s obranou jedinými šťastlivci, jejichž rozpočet neklesá, ba dokonce roste.

Jestliže s prvním důvodem pro vyhlášení stávky souzním, dovětek „včetně mezd zaměstnanců vysokých škol“ u mne podporu nenalézá. Za žádnou cenu nechci, aby do mezd kohokoliv z nás mluvilo ministerstvo. Pokud bychom dovolili jedno, museli bychom dovolit i druhé, pak i třetí, až bychom nakonec mohli zjistit, že bez souhlasu ministerstva už nemůžeme téměř nic. Nepřipravujme se o naši svobodu. To naše senáty schvalují rozpočtové metodiky a na jejich základě se peníze dělí z univerzity na fakultu a z fakulty na katedry. Nechme našim senátorům tuto pravomoc.

---

¹ <https://vysokoskolskeodbory.cz/2023/10/06/vyhlasujeme-celostatni-hodinovou-vystraznou-stavku/>

Permanentní upozorňování na podfinancování českého vysokého školství, včetně tlaku z médií, určitě usnadnilo ministru Bekovi jednání o rozpočtu školství. Byť navýšení není takové, jaké bychom si představovali, přece je zřejmé, že vláda bude po tomto ústupku zase očekávat něco od vysokých škol. A není těžké se dovtipit, že to bude nejvyšší kvalita ve všem, co děláme. Copak ale má být ta kvalita? Jak důvtipně poznamenal na říjnovém zasedání senátu profesor Foletti, na filozofické fakultě vynikáme schopností kriticky dekonstruovat cokoli. A já dodávám: natož pak definici něčeho tak těžko uchopitelného, jako je kvalita. Jenže ministerstvo nějaké vymezení potřebuje a kvalitu našeho fungování bude hledat především v úspěšnosti našich studentů a v účelném využití prostředků na vědu. To se zase bude měřit ziskem prestižních mezinárodních grantů a úspěchem v mezinárodních žebříčcích hodnocení. Ano, ano, slyším tiché i hlasitější námitky jednoho každého z vás: Jak lze kvalitu školy posuzovat podle toho, zda studenti uspějí u zkoušky, či nikoliv? Nebo snad podle toho, zda se umístíme v žebříčku? Vždyť kritéria v žebříčcích jsou vždy taková, že je můžeme zpochybnit. Souhlasím. Ale odhlédneme-li od nemožnosti shodnout se na tom, co je kvalita, zamysleme se sami pro sebe: opravdu je vše, co děláme skvělé? Dáváme vždy studentům patřičnou zpětnou vazbu k odevzdaným úkolům, nenecháme je nikdy marně čekat? Nestane se, že by naše přednášky byly občas špatně vystavené, bez smyslu, který jsme pro ně zamýšleli? Nemáme garanty studijních programů, kteří nejsou s to doložit dostatečnou tvůrčí činnost v obru? Jsou materiály, které z fakulty odcházejí na různá místa, vždy v bezvadném stavu? Využíváme dostatečně náš potenciál v internacionalizaci, grantech a publikacích? Věřte, žádná z těchto otázek mne nenapadla bezdůvodně a na žádnou z nich bych nemohla s čistým svědomím odpovědět, že u nás je vše absolutně v pořádku. Nechci však skončit pesimisticky, protože vím, že většinou to v pořádku je. Využijme tedy odhodlání, které v nás z říjnové stávký zůstalo, a nasměrujme je k tomu, abychom si příště již mohli říct, že to u nás je v pořádku absolutně. Věřte, že nám to pomůže nejen v jednáních s ministerstvem a univerzitou, ale že nám to přinese i větší prostředky do rozpočtu.

Našlápnuto máme dobře. Koncem října byl zveřejněn další oborový mezinárodní žebříček univerzit vydávaný britskou společností Times Higher Education: World University Rankings by Subject. Podle něj české školy uspěly v porovnání nejlépe v disciplínách, jako jsou právo, umění a humanitní vědy. Nejlépe se v oblasti umění a humanitních věd z českých vysokých škol umístila Univerzita Karlova. Nalézt ji můžeme na 151.–175. místě. No a druhé místo

v českém prostředí i tentokrát vydobyla Masarykova univerzita. Nám náleží v onom žebříčku 251.–300. místo.² A to je i Vaše zásluha.

Dnes jsme se zde sešli, abychom oslavili vynikající úspěchy našich kolegyň a kolegů. Odpusťte mi tedy má možná poněkud příkrá slova na závěr. Doufám však, že budou mít apotropaický charakter, jako měla mít slova, jimiž byl častován v antickém Římě vojevůdce slavící triumf. Římané tušili, že není dobré, aby kdokoliv, natož osoba na vrcholu slávy, upadl do osidel opojení sama sebou. Takovou věc by totiž univerzum určitě neponechalo bez odezvy. A tak tu byli ti, kteří měli danému jedinci připomínat jeho omylnost, jeho chyby, jeho člověčenství. Stejnou úlohu jsem sehrála dnes i já vůči vám, vůči fakultě.

Nyní se však již vracím k původnímu účelu našeho shromáždění. Děkuji předem všem oceněným za to, co pro fakultu dělají, ze srdce jim blahopřeji a držím palce, aby svými příštími výkony ty stávající překonali.

---

² <https://vedavyzkum.cz/ze-zahranici/ze-zahranici/zebricek-the-2024-podle-oboru-cr-se-dari-v-umeni-a-humanitnich-vedach>